

Nové možnosti rozvoje vzdělávání na Technické univerzitě v Liberci

Specifický cíl A2: Rozvoj v oblasti distanční výuky, online výuky a blended learning

NPO_TUL_MSMT-16598/2022

Úvod do metodiky zájmové činnosti

Mgr. Bc. Martin Vejvoda

Financováno
Evropskou unií
NextGenerationEU

Národní
plán
obnovy

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

PEDAGOGIKA VOLNÉHO ČASU METODIKA

Příprava schůzky zájmového útvaru

Jen pro interní potřebu TUL -distanční studium

Plánování zájmové činnosti

- Základem naší výchovné práce je *vzbuzený zájem*
(a tento zájem udržet)
- Proto je nutné připravit zajímavou činnost

- Při zájmové činnosti si stanovujeme základní (nebo také všeobecný) cíl výchovy, který:
 - reguluje,
 - usměrňuje či podmiňuje cíle jednotlivých schůzek.

- Cíle je tedy možno hierarchicky uspořádat:

- 1. Cíle které na jednotlivých schůzkách bezprostředně naplňujeme, zpravidla při jejich formulaci si pomáháme tzv. aktivačním slovesem (naučit, procvičit, navodit atmosféru, rozvinout představivost atd.)

- 2. Cíl celého našeho snažení v zájmovém útvaru o který při zájmové činnosti usilujeme nepřímo, je to všeobecný cíl, který má vytvořit u účastníků pravidelné zájmové činnosti **postoj**.

(Postoj je vymezen jako produkt zkušenosti, na jejímž základě můžeme řešit situaci bez nového rozhodování a argumentování - tím nám šetří námahu i čas.)

Práce s cílem

1. krok: Stanovení cíle

2. krok: Plán aktivit

Naplánuji si **konkrétní aktivity**, kterými dle mého názoru přispějí k naplnění cíle.

Aktivity musí korespondovat s cíli, musí být alespoň nějaká šance, že cíle naplním.

3. krok: Realizace aktivit.

Nastupuje pedagogický „um“, tedy **dovednosti, schopnosti, dovést svou práci tam, kam si ji naplánuji** (schopnost vést skupinu, vést diskuzi, dotahovat práci apod.)

Druhý aspekt, který vstupuje do hry, je **improvizace**.

4. krok: Kontrola naplňování cíle.

Dalším krokem je kontrola, zda realizovanými aktivitami směřuji k cíli.

Toto je čas pro zpětnou vazbu, průběžnou či závěrečnou reflexi, pracovní sebereflexi. Zjistím-li, že **cíl je naplněn** ⇒ **stanovím nový cíl** a koloběh pokračuje.

Zjistím-li, že nesměruji k cíli, mohu:

1. **Změnit cíl – aktualizovat jej**, protože touhle dobou může být neaktuální, děti, už potřebují něco jiného, nebo byl cíl od začátku špatně nastaven.
2. **Změnit plán a realizaci aktivit** tak, aby směřovaly k naplňování cíle.

PŘÍPRAVA SCHŮZKY ZÁJMOVÉHO ÚTVARU

Východiska přípravy

- Účastníci zájmového útvaru
- Obecné cíle práce
- Roční plán
- Možnosti materiální (prostředí, finance)
- Možnosti časové
- Možnosti personální
 - ▣ možnosti vedoucího
 - ▣ možnosti účastníků

Postup přípravy

- Cíle schůzky (Čeho chci dosáhnout?)
 - ▣ Vzdělávací cíl
 - ▣ Výchovní cíl
- Volba činnosti (Co budeme dělat?)
- Metoda činnosti (Jak to budeme dělat?)
- Pomůcky (Co k tomu potřebujeme?)
- Průběh (Čím začneme, co bude následovat, čím skončíme?)

Vzdělávací a výchovný cíl

- U zájmového kroužku se při stanovení vzdělávacích cílů řídíme podle osnov (ročního plánu činnosti)
- Výchovný cíl závisí na:
 - výchovném plánu
 - úrovni vztahů
 - situaci účastníků
- Vztah mezi vzdělávacími a výchovnými cíli se řídí charakterem zařízení (organizace)

Volba činnosti

Volba činnosti závisí na:

- charakteru volnočasové aktivity (otevřená práce, zájmový kroužek, příležitostná činnost)
- počtu a schopnosti účastníků
- vnějších podmínkách (prostorové zázemí, materiální a personální zabezpečení, počasí atp.)

Metoda činnosti

- Metody, které používáme při jednotlivých aktivitách, jsou stanoveny odbornými metodikami (u kroužků odbornou didaktikou jednotlivých oborů)
- Dále uvažujeme o metodách, které pomáhají při vytváření vztahů mezi účastníky a při motivaci
- Máme na paměti **princip participace**

Princip participace

PARTICIPOVAT = PODÍLET SE

- na plánování
- na rozhodování
- na realizaci
- na hodnocení

□ **Vychovávaný není jen objektem výchovy,
nýbrž jejím subjektem!**

Co potřebujeme k realizaci?

- Místo
- Čas
- Vybavení
- Drobné pomůcky (spotřební zboží)
- Personální zabezpečení (kolik lidí, kdo?)
- Další zajištění (např. doprava, pojištění...)

Průběh

- **Zahájení – osobní přivítání (prezence)**
- **Vytvoření atmosféry (rozhovor, hra)**
- **Motivace činnosti**
- **Vlastní činnost** (koordinace, podněcování, korigování...)
- **Zhodnocení**
- **Závěr – rozloučení, motivace na příště**

Průběh činnosti

Zahájení

Zahájení schůzky - programu

- Přivítání – pozdravení - tj. zjištění prezenze.
- Do činnosti přináší určité soustředění, uklidnění a pokud je děláme důsledně při začátku schůzky, pomůže nám při odstraňování pozdních příchodů, jinak však asi budeme muset v některých případech tolerovat, že se děti do zájmového útvaru scházejí - tj., že mohou dle svých časových dispozic přicházet postupně.

Vytvoření společné atmosféry

- podmínkou pro úspěšnou činnost při schůzce.
- Děti přichází s různými předchozími zážitky, mohou být unavené nebo nesoustředěné a roztěkané a chtějí si říci mnoho svých zážitků.
- Dle převažující nálady volí vedoucí činnost k navození společné pracovní atmosféry: rozhovor, četbu, improvizaci.
- Nezapomínat – kdo tento moment při schůzkách podceňuje, věnuje mu málo času nebo ho zcela opomíjí, většinou nedosahuje tak dobrých výsledků, nebo musí během vlastní schůzky vyvinout mnohem větší úsilí při individuální práci s účastníky.

Motivace činnosti

- Nemá chybět - v některých případech splyne se sjednocováním atmosféry
- Účastník potřebuje vědět proč má činnost vykonávat.
- Je na vedoucím, aby volil motivační prvky přiměřené věku účastníků, zájmové činnosti i momentálním místním podmínkám, zda v motivaci bude převažovat citová nebo rozumová složka.
- U vyspělých útvarů mohou navození činnosti a motivaci po dohodě s vedoucím provádět členové.

Vlastní činnost

- nejdelší časový úsek schůzky – programu – akce
- neimprovizovat, mít stanovené zadání, rozmyšlený metodický postup a připravené pomůcky.
- pokyny, které vedoucí dává by měly být jasné stručné – pokud je nová a dosud neznámá činnost, ověří kontrolními otázkami, zda účastníci pokynům porozuměli.
- Doporučuje se říkat CO DĚLAT a nikoliv CO NEDĚLAT.
- Praxe ukazuje, že děti často dostatečně nevnímají rozdíl mezi pokynem a zákazem.

Vlastní činnost

- Během schůzky vedoucí činnost řídí, koriguje a podněcuje, dbá na bezpečnost práce.
- Tvořivá pracovní atmosféra může být nezasvěcenými posuzována jako nadměrná hlučnost až nekázeň.

Závěr schůzky

- Po skončení činnosti vedoucí s účastníky je důležité zhodnotí průběh a dosažené výsledky.
- Vyzdvihují se především klady, pro některé účastníky je důležitější zhodnocení průběhu činnosti místo výsledku.
- Vedoucí může na závěr zařadit kolektivní hru, pro navození závěrečné dobré nálady.
- Na závěr uklidí členové prostor schůzky.
- Před rozchodem členů vedoucí seznámí s programem příští schůzky, popřípadě s pomůckami, které si mají účastníci přinést.

- **Obecná struktura schůzky nemůže být dogma.**
- Vedoucí tvořivě přizpůsobuje metodiku a obsahovou náplň cílům, kterých chce dosáhnout.
- Při činnosti s dětmi by si měl každý vychovatel i vedoucí uvědomit, že uplatnění výchovného působení v každém oboru zájmové činnosti se opírá o poznání funkce tohoto oboru.
- Předpokládá nejen odbornou znalost zájmového oboru, schopnost správného metodického vedení, ale i zájem o práci s dětmi a vyzrálou osobnost pedagoga - vedoucího.